

Stosowanie Prawa geologicznego i górniczego z punktu widzenia geologa powiatowego.

mgr Mariusz Dyka
Geolog Powiatowy
Starostwo Powiatowe
w Gliwicach

1. Miejsce geologii na szczeblu powiatu w strukturze administracji geologicznej.

***Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. - Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz.U z 2022 poz. 1072 z późn. zm.)
UMIESZCZA ADMINISTRACJĘ GEOLOGICZNĄ W OBRĘBIE STRUKTUR ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ
W TYM SAMORZĄDOWEJ SZCZEBŁA POWIATOWEGO.***

Wynikające z wymienionej ustawy ZDANIA REALIZOWANE PRZEZ STAROSTÓW (prezydentów miast na prawach powiatu) oraz marszałków województw SĄ ZADANIAMI Z ZAKRESU ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ (wg art. 156 ust. 3).

ORGANAMI ADMINISTRACJI GEOLOGICZNEJ SĄ (wg art. 156 ust. 1):

- 1) MINISTER WŁAŚCIWY DO SPRAW ŚRODOWISKA;***
- 2) MARSZAŁKOWIE WOJEWÓDZTW;***
- 3) STAROSTOWIE.***

ILEKROĆ W USTAWIE JEST MOWA O (wg art. 6 ust. 2):

- 1) STAROSTACH – ROZUMIE SIĘ PRZEZ TO RÓWNIEŻ PREZYDENTÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU;***
- 2) powiatach – rozumie się przez to również miasta na prawach powiatu.***

ZADANIA ADMINISTRACJI GEOLOGICZNEJ WYKONUJE (wg art. 156 ust. 2):

- 1) minister właściwy do spraw środowiska – przy pomocy Głównego Geologa Kraju, będącego sekretarzem lub podsekretarzem stanu w urzędzie obsługującym ministra;**
- 2) marszałek województwa – przy pomocy geologa wojewódzkiego;**
- 3) STAROSTA – PRZY POMOCY GEOLOGA POWIATOWEGO.**

O ILE

W sprawach określonych ustawą ORGANEM WYŻSZEGO STOPNIA w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego W STOSUNKU DO MARSZAŁKÓW WOJEWÓDZTW JEST MINISTER WŁAŚCIWY DO SPRAW ŚRODOWISKA

NA PODSTAWIE art. 157 ustawy z dnia 5 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze.

TO

W sprawach PROWADZONYCH PRZEZ STAROSTÓW (prezydentów miast na prawach powiatu) jako organów jednostek samorządu terytorialnego ORGANEM WYŻSZEGO STOPNIA SĄ SAMORZĄDOWE KOLEGIA ODWOŁAWCZE.

NA PODSTAWIE art. 17 pkt 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego.

PAMIĘTAĆ NALEŻY, ŻE

***PRACOWNICY ADMINISTRACJI GEOLOGICZNEJ SZCZEBŁA POWIATOWEGO SĄ JEDNOCZEŚNIE
PRACOWNIKAMI ADMINISTRACJI SAMORZĄDOWEJ SZCZEBŁA POWIATOWEGO
ICH FUNKCJONOWANIE REGULUJE ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 530).***

***MINIMALNE WYMAGANIA KWALIFIKACYJNE DLA GEOLOGÓW POWIATOWYCH wynikają dziś z
rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 października 2021 r. w sprawie wynagradzania pracowników
samorządowych (Dz.U. z 2021 poz. 1960)
ZGODNIE Z NIM WYMAGANE JEST OD NICH wykształcenie wyższe (ukończenie studiów potwierdzone
dyplomem, stosownie do opisu stanowiska) i minimalny staż pracy 5 lat.***

DLA PORÓWNANIA

OSOBY WYKONUJĄCE CZYNNOŚCI POLEGAJĄCE NA WYKONYWANIU, DOZOROWANIU I KIEROWANIU PRACAMI GEOLOGICZNYMI, z wyjątkiem badań geofizycznych innych niż badania sejsmiczne i geofizyki wiertniczej, SĄ OBOWIĄZANE POSIADAĆ KWALIFIKACJE W ZAWODZIE GEOLOG OKREŚLONE USTAWĄ (wg art. 50 ust. 1).

O STWIERDZENIE POSIADANIA KWALIFIKACJI W ZAWODZIE GEOLOG W KATEGORII I–IX może ubiegać się osoba, która posiada dyplom ukończenia studiów pierwszego lub drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich, których program umożliwia nabycie wiedzy i umiejętności w zakresie nauk geologicznych oraz odbyła praktykę zawodową, odpowiednią do poziomu i kierunku ukończonych studiów (wg art. 52 ust. 1).

KONKLUZJE:

- *Administracji geologicznej szczebla powiatowego jako realizująca zadania z zakresu administracji rządowej dla swego rozwoju wymaga wsparcia ze strony Budżetu Państwa.*
- *W zakresie podległości merytorycznej obecnie brak bezpośredniego powiązania organów administracji geologicznej szczebla powiatowego z innymi organami administracji geologicznej.*
- *Drugą instancją w sprawach prowadzonych przez starostów (prezydentów miast na prawach powiatu) nie jest organ administracji realizujący zadania z zakresu geologii.*
- *Wymagania w zakresie kwalifikacji geologów powiatowych nie dają możliwości egzekwowania zatrudniania na tych stanowiskach osób z wykształceniem w zakresie geologii.*

2. Ustawa Prawo geologiczne i górnicze a zakres kompetencji geologa powiatowego

OGÓLNE ZADANIA DLA DO STAROSTY, JAKO ORGANU ADMINISTRACJI GEOLOGICZNEJ wskazuje art. 158 ustawy z dnia 5 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze.

MÓWI ON, ŻE jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, do zakresu działania organów administracji geologicznej należy wykonywanie określonych zadań, a w szczególności (wg art. 158):

- 1) PODEJMOWANIE ROZSTRZYGNIEĆ ORAZ WYKONYWANIE INNYCH CZYNNOŚCI niezbędnych do przestrzegania i stosowania ustawy, w tym udzielanie koncesji;***
- 2) KONTROLA I NADZÓR NAD DZIAŁALNOŚCIĄ REGULOWANĄ USTAWĄ, w tym w zakresie projektowania prac geologicznych oraz sporządzania dokumentacji geologicznych.***

SZCZEGÓŁOWE ZADANIA WSKAZUJE PRZEDĘ WSZYSTKIM ART. 161 USTAWY PRAWO GEOLOGICZNE I GÓRNICZE.

DO STAROSTY, JAKO ORGANU ADMINISTRACJI GEOLOGICZNEJ PIERWSZEJ INSTANCJI, należą sprawy związane z zatwierdzaniem projektów robót geologicznych oraz dokumentacjami geologicznymi, dotyczące (wg art. 161 ust. 2):

- 1) **ZŁÓŻ KOPALIN** nieobjętych własnością górnictw, poszukiwanych lub rozpoznawanych na obszarze do 2 ha w celu wydobywania metodą odkrywkową w ilości do 20 000 m³ w roku kalendarzowym i bez użycia środków strzałowych;
- 2) **UJĘĆ WÓD PODZIEMNYCH**, których przewidywane lub ustalone zasoby nie przekraczają 50 m³ /h;
- 3) **BADAŃ GEOLOGICZNO-INŻYNIERSKICH** wykonywanych na potrzeby zagospodarowania przestrzennego gminy oraz warunków posadawiania obiektów budowlanych, z wyłączeniem ponadwojewódzkich inwestycji liniowych; 4) **odwodnień** budowlanych o wydajności nieprzekraczającej 50 m³ /h;
- 5) **ROBÓT GEOLOGICZNYCH WYKONYWANYCH W CELU WYKORZYSTYWANIA CIEPŁA ZIEMI**;
- 6) **WARUNKÓW HYDROGEOLOGICZNYCH W ZWIĄZKU Z ZAMIERZONYM WYKONYWANIEM PRZEDSIĘWZIĘĆ MOGĄCYCH NEGATYWNIE ODDZIAŁYWAĆ NA WODY PODZIEMNE**, w tym powodować ich zanieczyszczenie, dotyczących inwestycji zaliczonych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których obowiązek sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko może być wymagany, z wyłączeniem przedsięwzięć mogących negatywnie oddziaływać na wody lecznicze oraz ponadwojewódzkich inwestycji liniowych.

ZWRÓCIĆ NALEŻY UWAGĘ, na fakt, że poza enumeratywnie wymienionymi w art. 161 ust. 2-4 zadaniami STAROSTY I MINISTRA WŁAŚCIWEGO DO SPRAW ŚRODOWISKA organem administracji geologicznej pierwszej instancji jest MARSZAŁEK WOJEWÓDZTWA.

INNE WYNIKAJĄCE Z USTAWY PRAWO GEOLOGICZNE I GÓRNICZE ZADANIA STAROSTY OBEJMUJĄ

OBOWIĄZEK PODEJMOWANIA DZIAŁŃ INTERWENCYJNYCH

W przypadku stwierdzenia, że działalność określona ustawą jest wykonywana (wg art. 159 ust. 1):

- 1) z naruszeniem warunków określonych w koncesji,***
- 2) bez zatwierdzonego projektu robót geologicznych lub z naruszeniem określonych w nim warunków,***
- 3) bez przedłożonego projektu robót geologicznych, który nie podlega zatwierdzeniu, lub z naruszeniem określonych w nim warunków***

– WŁAŚCIWY ORGAN ADMINISTRACJI GEOLOGICZNEJ, w drodze decyzji, odpowiednio WSTRZYMUJE DZIAŁALNOŚĆ, NAKAZUJE NIEZWŁOCZNE USUNIĘCIE STWIERDZONYCH UCHYBIEŃ, a w przypadku potrzeby NAKAZUJE PODJĘCIE CZYNNOŚCI MAJĄCYCH NA CELU DOPROWADZENIE ŚRODOWISKA DO NALEŻYTEGO STANU.

WYDAWANIE

KONCESJI NA WYDOBYWANIE KOPALIN ZE ZŁÓŻ, jeżeli jednocześnie są spełnione następujące wymagania
(wg art. 22 ust.2):

- 1) obszar udokumentowanego złoża nieobjętego własnością górnictwem nie przekracza 2 ha,**
- 2) wydobywanie kopaliny ze złoża w roku kalendarzowym nie przekroczy 20 000 m³,**
- 3) działalność będzie prowadzona metodą odkrywkową oraz bez użycia środków strzałowych**

PONADTO

- DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANE Z USTALANIEM WYSOKOŚCI NALEŻNEJ OPŁATY EKSPLOATACYJNEJ z tytułu wydobywania kopaliny ze złoża oraz ustalaniem OPŁAT DODATKOWYCH (wg art. 138 i 139);**
- GROMADZENIE, EWIDENCJA,, ARCHIWIZACJA, OCHRONA I UDOSTĘPNIANIE INFORMACJI GEOLOGICZNEJ - prowadzenie powiatowego archiwum geologicznego (wg art. 98).**

KONKLUZJE:

- *Administracja geologiczna szczebla powiatowego odpowiada za realizację pełnego zakresu zadań z zakresu geologii.*
- *Obowiązki na poziomie powiatu to nie tylko wydawanie decyzji ale także działalność kontrolna i prowadzenie archiwum geologicznego.*
- *Szeroki zakres prowadzonych spraw (pełny zakres problematyki geologicznej) wymaga dużego zakresu wiedzy ze strony pracowników powiatowej administracji geologicznej.*
- *Doświadczenie autora oraz analiza zapisów ustawy Prawo geologiczne i górnicze wskazują na duży udział w realizowanych zadaniach spraw drobnych w tym dotyczących osób fizycznych będących mieszkańcami powiatu.*

3. Inne ustawy źródło zadań dla administracji geologicznej szczebla powiatowego.

ZADANIA ADMINISTRACJI GEOLOGICZNEJ SZCZEBŁA POWIATOWEGO WYNIKAJĄ OBECNIE (LUB SĄ SUGEROWANIE – NIEKIEDY NIE WPROST) Z PRZEPISÓW INNYCH USTAW NIŻ USTAWA PRAWO GEOLOGICZNE I GÓRNICZE.

- ***Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1973 z późn. zm.).***
 - ***STAROSTA PROWADZI OBSERWACJĘ TERENÓW ZAGROŻONYCH RUCHAMI MASOWYMI ZIEMI ORAZ TERENÓW, NA KTÓRYCH WYSTĘPUJĄ TE RUCHY, a także rejestr zawierający informacje o tych terenach*** (wg art. 110a ust. 1 upoś).
- ZAZNACZYĆ NALEŻY, ŻE W TREŚCI W/W PRZEPISU NIE MA OWY O STAROŚCIE JAKO ORGANIE ADMINISTRACJI GEOLOGICZNEJ***

- ***Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 503 z późn. zm.)***
 - ***Do projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy konieczne są:***
 - ***OPINIE WŁAŚCIWEGO ORGANU ADMINISTRACJI GEOLOGICZNEJ wg art. 11 ust. 5 lit. g i jednocześnie STAROSTY POWIATOWEGO (w tym jako organu ds. terenów zagrożonych osuwaniem?) wg art. 11 ust. 5 lit. a;***
 - ***Do projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego konieczne są***
 - ***OPINIE WŁAŚCIWYCH ORGANÓW ADMINISTRACJI GEOLOGICZNEJ w zakresie udokumentowanych złóż kopalin i wód podziemnych – wg art. 17 pkt 6 lit. a tiret 4;***
 - ***OPINIE STAROSTY JAKO WŁAŚCIWEGO ORGANU OCHRONY ŚRODOWISKA W ZAKRESIE TERENÓW ZAGROŻONYCH OSUWANIEM SIĘ MAS ZIEMNYCH – wg art. 17 pkt 6 lit. a tiret 8;***
 - ***Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (w rozumieniu art. 4 ust. 2) wymagają***
 - ***UZGODNIENIA Z WŁAŚCIWYM ORGANEM ADMINISTRACJI GEOLOGICZNEJ w odniesieniu do udokumentowanych złóż kopalin i wód podziemnych – wg art. 53 ust. 4 pkt 5 i art. 64;***
 - ***UZGODNIENIA ZE STAROSTĄ, JAKO WŁAŚCIWYM ORGANEM OCHRONY ŚRODOWISKA – W ODNIESIENIU DO TERENÓW ZAGROŻONYCH OSUWANIEM SIĘ MAS ZIEMNYCH – wg art. 53 ust. 4 pkt 5a i art. 64;***

- **USTAWA z dnia 22 lutego 2019 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w sektorze naftowym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1275 z późn. zm.)**
 - Przed złożeniem wniosku o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji strategicznej inwestycji w sektorze naftowym:
 - **KONIECZNE JEST UZYSKANIE OPINII ORGANU WŁAŚCIWEGO W SPRAWACH TERENÓW ZAGROŻONYCH OSUWANIEM SIĘ MAS ZIEMNYCH** - w odniesieniu do terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych – wg art. 4 ust. 3 pkt 5;
- **USTAWA z dnia 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 273 z późn. zm.)**
 - Przed złożeniem wniosku o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji strategicznej inwestycji w zakresie sieci przesyłowej:
 - **KONIECZNE JEST UZYSKANIE OPINII ORGANU WŁAŚCIWEGO W SPRAWACH TERENÓW ZAGROŻONYCH OSUWANIEM SIĘ MAS ZIEMNYCH** - w odniesieniu do terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych – wg art. 4 ust. 2 pkt 5;

- **USTAWA z dnia 10 maja 2018 r. o Centralnym Porcie Komunikacyjnym (t.j. Dz.U.z 2021 poz. 1354 z późn. zm.).**
 - Do wniosku o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji w zakresie CPK należy dołączyć uzyskane wcześniej:
 - **OPINIĘ STAROSTY W ZAKRESIE MASOWYCH RUCHÓW ZIEMI – wg art. 41 ust. 1 pkt 15;**
 - **OPINIĘ WŁAŚCIWEGO ORGANU ADMINISTRACJI GEOLOGICZNEJ W ZAKRESIE WYSTĘPOWANIA OBSZARU UDOKUMENTOWANEGO ZŁOŻA KOPALINY albo obszaru udokumentowanego kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla – wg – wg art. 41 ust. 1 pkt 16;**
- **USTAWA z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz.U.z 2021 poz. 1354 z późn. zm.).**
 - Gminny program rewitalizacji wymaga w przypadku gdy jest to uzasadnione specyfiką obszaru rewitalizacji:
 - **ZAOPINIOWANIA PRZEZ WŁAŚCIWY ORGAN ADMINISTRACJI GEOLOGICZNEJ - W ZAKRESIE ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW OSUWISK,– wg art. 17 ust. 2 pkt 4 lit. b tiret 5;**

KONKLUZJE:

- *Zaskakująco dużo aktów prawnych rangi ustawy wskazuje organy administracji realizujące zadania z zakresu geologii (w tym zagrożenia osuwaniem się mas ziemi) jako wydające opinię (dokonujące uzgodnień).*
- *Uwagę zwraca niejednolite nazewnictwo wskazujące organy związane z realizacją zadań w zakresie geologii.*
- *Omawiane akty prawne dokonują wyraźnego rozdziału na organy właściwe w sprawach złóż i wód podziemnych oraz na organy właściwe w sprawach terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych.*
- *W praktyce pomimo różnego nazewnictwa zadania związane z osuwaniem się mas ziemnych (w zakresie w/w opiniowania lub uzgadniania) realizują pracownicy powiatowej administracji geologicznej.*

***Problemy i propozycje ich rozwiązań
- kilka subiektywnych uwag.***

WYMAGANIA WYNIKAJĄCE SZEROKIEGO Z ZAKRESU ZADAŃ DLA POWIATOWEJ ADMINISTRACJI GEOLOGICZNEJ implikują konieczność zatrudniania osób z wykształceniem geologicznym z możliwie szerokim doświadczeniem/wykształceniem.

Konieczne jest zatem zwiększenie wynikających z przepisów wymagań wobec osób zatrudnionych na te stanowiska.

Częściowym rozwiązaniem problemu bez zmiany stanu przepisów powinien być rozwój i intensyfikacja systemów szkoleń dla administracji geologicznej.

ANALIZA PRZEPISÓW INNYCH NIŻ USTAWA PRAWO GEOLOGICZNE I GÓRNICZE WSKAZUJE NA CHAOS W STOSOWANYM NAZEWNICTWIE ORGANÓW REALIZUJĄCYCH ZADANIA Z ZAKRESU GEOLOGII.

- Jednym z efektów ubocznych takiej sytuacji jest rozdźwięk w zakresie interpretacji prawnych i orzecznictwa co utrudnia działanie administracji geologicznej w tym szczególnie powiatowego, należałoby podjąć prace legislacyjne dążące do zmiany tej sytuacji.***
- Pojawia się pytanie czy uzasadnione jest wydzielenie spraw związanych z osuwaniem się mas ziemi poza administrację geologiczną szczególnie powiatowego, czy też możliwa jest tego zmiana poprzez wskazanie wprost że są to zadania starosty jako organu administracji geologicznej.***

OBECNE ZAPISY USTAWY PRAWO GEOLOGICZNE I GÓRNICZE W NIE PRZEWIDUJĄ DZIAŁANIA JAKO DRUGIEJ INSTANCJI DLA STAROSTÓW INNEGO ORGANU ADMINISTRACJI GEOLOGICZNEJ.

- *Należałoby rozważyć zmianę powyższego stanu i przekazać sprawy drugiej instancji dla rozstrzygnięć starostów do innego organu administracji geologicznej (marszałek województwa?).*
- *Wskazana jest intensyfikacja działań w zakresie ujednolicenia zasad stosowania i interpretacji przepisów w tym pomiędzy poszczególnymi organami administracji geologicznej szczebla powiatowego jak i wojewódzkiego.*
- *Bieżącym rozwiązaniem rozwiązania problemów jednolitego stosowania przepisów jawi się rozwój systemu szkoleń i forów wzajemnej wymiany doświadczeń.*

ZASADY DZIAŁANIA ADMINISTRACJI SAMORZĄDOWEJ SZCZEBŁA POWIATOWEGO WYRAŹNIE WSKAZUJĄ ŻE PRIORYTETEM DLA NIEJ SA SPRAWY MIESZKAŃCÓW NAWET W SYTUACJACH BRAKÓW FINANSOWYCH.

- *Podkreślić należy, że rozwój administracji samorządowej szczebla powiatowego przez ponad dwadzieścia cztery lata byłby niemożliwy bez wsparcia przez samorządy realizacji zadań z zakresu geologii.*
- *Zakres zadań pracowników administracji geologicznej szczebla powiatowego wymaga pogłębionej analizy kosztów jej finansowania w tym uwzględniającej utrzymywanie archiwów geologicznych i systemów informatycznych.*
- *Konieczne jest rozważenie zwiększenia wsparcia finansowego wprost lub poprzez dofinansowanie wyposażenia administracji geologicznej szczebla powiatowego zwłaszcza w aspekcie potrzeb w zakresie informatyzacji.*

Dziękuję za uwagę.